

ГЕОГРАФСКА ХАРАКТЕРИСТИКА

Община Лом е разположена в Северозападна България на площ от 323,894 кв. км. Тя попада в областта на Западната Дунавска равнина. На север граничи с р. Дунав, която е северната държавна граница на Република България, на изток с община Вълчедръм, на юг с общините Якимово, Медковец и Брусарци и на запад с община Димово. Територията на Община Лом съставлява 8,9% от общата територия на областта и е втората по големина след Община Монтана, както по територия така и по население.

Общинският център е град Лом, който е разположен на десния бряг на река Дунав при устието на река Лом, в така наречената Ломска падина.

Община Лом попада в областта на Западната Дунавска равнина. На север граничи с р. Дунав, която е северната държавна граница на Република България. Река Дунав, преминавайки през територията на осем държави, съединява Централна с Югоизточна Европа и се явява удобна свързка за Близкия Изток. В град Лом, който е административен център на общината е изградено второто речно пристанище в Република България с наличие на 13 корабни места, 1400 м. кейови стени и с над 25 бр. кранове за извършване на товаро-разтоварни дейности.

- **релеф**

Географско положение – 43°49' северна ширина и 23°14' източна дължина с надморската височина 20 м. Най-високата точка в общината е 194 м при с. Добри дол. Релефът е равнинно-хълмист. Северния район на черноземната област е слабо пресечен, леко вълнообразен, със слабо наклонени от север към юг равнинни форми. Ломският район е включен в Севернобългарската лесостепна зона. В много отношения човешката дейност е променила посоката на почвообразуване. Разораването на площите, изсичането и унищожаването на горите, е довело до промяна както на растителния, така и на климатичния фактор.

- **климат**

В климатично отношение общината спада към северния климатичен район на Дунавската хълмиста равнина. Този район обхваща най-ниската част на Дунавската равнина, като южната му граница около 30–40 км. от р. Дунав. Близостта на планинските вериги Стара планина и Карпатите, както и отдалечеността от големи водни басейни, оказват влияние върху климата на района. Формирайки се под влияние на океански и континентални въздушни маси от умерените географски ширини, климатът е умерено-континентален със студена зима и горещо лято. Средногодишната температура е 12,1°C.

Средната температура през зимата е -0,2°C с най-ниски температури, достигащи до -24°. Най-ниската измерена температура е -29,9°C. Зимните застудявания обикновено са придружени с чести ветрове, които в района на гр. Лом са северозападни. Първата снежна покривка се образува средно към 5-10 декември, а в отделните години и по-рано. Средният брой на дните със снежна покривка е 65 (декември – 12, януари – 23, февруари – 19 и март – 11). Броят на дните със снеговалеж са 21. Характерно е по-ранното натрупване и по-късното топене на снежната покривка.

Лятото е горещо. Средната температура е +22,4°C, а най-високите стойности достигат до +30°-40°C. Най-високата стойност измерена през лятото е 42,3°C.

Режимът на ветровете се определя от направлението на долината на река Дунав като през различните сезони търпи промени. Преобладават северозападните, западните,

северните и североизточните ветрове. Най-слабо проявление имат югоизточните и източните ветрове. Средната скорост на вятъра е 2,0 м/сек, а средният годишен брой дни със силен вятър са 22. С поголовното изсичане на полезащитните пояси на територията на общината се създаде предпоставка за засилване на ветровата ерозия.

Броят на дните с мъгла през годината е 30-40, поради разположението на общината в низината на реките Дунав и Лом, като най-висок е броят на дните с мъгла през ноември и декември. Средната годишна облачност е 5,2 бала, а най-високата облачност през месеците ноември и декември достига до 7,0 и 7,4 бала.

Средната относителна влажност на въздуха е 74%, като най-ниска е през юли и август – 60%, а най-висока – през декември и януари – 85%.

Продължителността на периода без вегетация /от понижението на среднодневните температури под -5°C през есента до покачването им над $+5^{\circ}\text{C}$ през пролетта/ е 130 дни при 100 дни най-кратък период за страната. Средната дата на трайно задържане на средната денонощна температура над $+5^{\circ}\text{C}$ през пролетта за района е 13-14 март.

Средната продължителност на периода с температура над $+5^{\circ}\text{C}$ е 254 дни.

• *Почви*

Почвообразуваща скала е лъосът като пясъчливият лъос заема тясна ивица по дунавския бряг, а типичният лъос покрива останалата част от района. Разпространени са главно карбонатен и типичен чернозем развит върху лъос (в южната част на района) и по-слабо ливадните почви (в поречието на река Лом). По брега на река Дунав съществуват алувиални почви. Черноземът се характеризира с дълбок почвен профил. Има мощен хумусен хоризонт, който постепенно преминава към почвообразуваща скала – лъос. Мощност на хумусния хоризонт е от 35 до 75 см., а на почвата се движи в границите 80-120 см. По механичен състав почвите са средно пясъчливо-глинести. Механичният състав в пределите на почвения профил е еднороден. Сравнително добре са запасени с органично вещество. Карбонатните черноземи имат добра аерация и доста голяма водопропускливост, поради което изискват повече поливане, но с по-малки дози вода.

За района на общината карбонатните черноземи са силно подложени както на действието на водната, така и на ветровата ерозия. За намаляване на ветровата ерозия на територията на Община Лом е необходимо възстановяване на полезащитните пояси.

• *Валежи*

Годишните валежи за района на гр. Лом са между 550-600 мл./кв.м. С най-много валежи са месеците май и юни - 50-90 мл./кв.м., и с най-малко август, септември и февруари - 20-30 мл./кв.м. Средната годишна сума на валежите е 579 л/м², като през пролетта и лятото падат средно 316 л/м², а през зимата – 263 л/м². Разделени по полугодие зимно (октомври–март) и лятно, вегетационно (април–септември) количеството валежи е почти еднакво.

Най-силно градобитно населени места са разположени от северозапад към югоизток (Лом–Свиленград). През последното десетилетие не се провежда ефективна борба срещу градушките в район Лом и поради това има значителни загуби при полските култури.

• *полезни изкопаеми*

По отношение на полезни изкопаеми районът на общината е доста беден. Известен интерес представляват неголеми находища на торф в северозападната част по поречието на р. Дунав, в землищата на с. Добри дол и с. Сливата. В околностите на Лом се намира неразработено находище от лигнитни въглища, образувани през плиоцена, с дълбочина до 70 м, разположени обаче сред “плаващи пясъци”, което затруднява добиването им.

Съществуват и няколко кариери за добив на глина за производство на тухли и керемиди, които в момента не функционират.

Няма значими източници на минерални и геотермални води.

- **растителност**

Растителността е типична за умерено-континенталния пояс – зърнени и бобови култури, зеленчуци, овощни насаждения, лозови масиви, тютюн, нискостеблени гори (незначителни по площ, главно по стръмните места) – клен, ясен, бряст, леска, липа, дъб, акация, а в низините край водните площи – върба и топола.

- **геология и хидрогеология**

Районът на Община Лом геоморфоложки се отнася към западната част на Дунавската хълмиста равнина (Ломски район), в междуречния масив на реките Лом и Цибрица. Районът се намира в морфоложки “раздвижения“, стръмен десен скат на р. Дунав. Преобладава акумулационния тип релеф. Ограничени ниски части в северната част на Общината заемат фрагменти от незаливната тераса на р. Дунав, а средните и по-южни части са в склонове с вълнообразен релеф. Мезо и микролефните форми са със заоблени очертания. Характеризират се с удължени, почти успоредни на река Дунав позитивни структури – гредове, гърбици, куполи и разполагащите между тях негативни форми – степни блюдца, фунии и отседания, типични за льосовата морфология на района. Приточната мрежа е от асиметрични ровини и различно врязани суходолия към р. Дунав, които отводняват района през влажните сезони.

В геоложко отношение районът на Община Лом е добре проучен. Провеждани са многобройни сондажни, геофизични, инженерно-геоложки, хидро-геоложки и други проучвания за различни цели – Ломския въглищен басейн, хидротехническо застрояване на р. Дунав, проучвания за нефт и газ, водоснабдявания, промишлено и гражданско строителство и др.

От геоложка гледна точка най-голямо значение имат неогенските (плиоценски) и кватернерни отложения. Плиоценските отложения са от т.н. “гетски” тип. Представени са от пясъчливи глини, изграждащи Брусарската свита. Под тях залягат глини, пясъчливи глини, глини с прослойки от въглища и пясъци преминали по сондажен път, които съставляват почти пълния стратиграфски профил на горния неоген. Общата им дебелина е над 500 м. Те изграждат докватернерната основа в района и се припокриват повсеместно с кватернерни отложения, най-голямо значение имат льосовите отложения. Льосовият комплекс е представен от пясъклив и типичен льос, от така наречената трильосова тераса.

Геолого-литоложките условия в района обуславят формирането и развитието на различни физико-геоложки процеси и явления, най-голямо значение от които имат ерозионно-денудационните процеси, свързани с лесно размиващите се льосови отложения и свлачищата, обусловени от различни фактори и предимно от страничната ерозия на р. Дунав към прилежащия стръмен скат и наличието на подземни води. Приложение 1.

В инженерно-геоложко отношение районът е недостатъчно проучен. В изкопи с дълбочина до 2 м, най-голямо значение имат кватернерните отложения. Независимо от разнообразието в хипсометрията инженерно-геоложките условия са приблизително еднакви и се характеризират със следния тип литоложки профил:

- до 0.40-0.50 м. дълбочина – глини, чакъл и различни почвени глини.
- от 0.50 до 2 и повече метра дълбочина – льосови отложения от типичен жълтеникав, макропорест льос и пясъклив льос.

Льосовите отложения поради способността си при намокряне в напрегнато състояние да слягат (пропадат), не са подходящи за фундаране. Възможни са

водопоявления на дълбочина 1.50 – 1.90 м. само в най-ниските части на Общината. На дълбочина 140–180 м. са доказани няколко мощни водоносни хоризонта със сравнително добри питейни качества на водата.